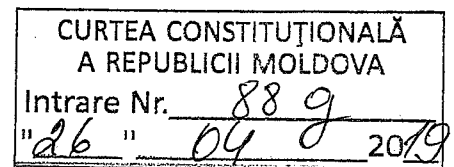

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28, MD-2004

Potrivit prevederilor art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Vă expediem sesizarea despre verificarea constituționalității art. 361 alin. (1) Cod penal, sintagma "*documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații*", în limitele în care nu corespunde cu prevederile art. 1 alin. (3), art. 22 și art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

Anexă: 23 file

Cu respect,

Judecătorul Judecătorei Anenii Noi (sediul Bender)

 Alexandru Bogdan

4

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile.

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume: **ERMURACHE**

2. Prenume: **NICOLAI**

3. Funcția: **șomer**

4. Adresa: **s. Sălcuța, raionul Căușeni.**

5. Tel.mob.: **069943719**

6. Numele și prenumele reprezentantului* **GLUȘCENCO EUGENIU**

7. Ocupația reprezentantului **avocat**

8. Adresa reprezentantului: **str. București, 45, of. 2, mun. Chișinău**

9. Tel. **078800237**

10. Fax **022 99 15 14**

11.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12.

Sesizarea are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a prevederilor art. 361 alin. (1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002: sintagma – “documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații”.

Dispoziția art. 361 alin. (1) din Codul penal constituie o noțiune generică care nu poate fi clar definită, astfel vine în contradicție cu art. 1 alin. (3) și art. 22 din Constituția Republicii Moldova (principiul legalității incriminării și pedepsei penale), precum și art. 23 din Constituție (calitatea legii penale).

13. III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

La Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender, se află la examinare în fond cauza penală de învinuire a cet. Nicolai Ermurache în comiterea infracțiunii prevăzute art. 361 alin.(2) lit.b) din Codul penal. Nicolai Ermurache se învinuiește de faptul că la începutul anului 2016, avînd scopul obținerii unui document oficial fals, împreună și de comun acord cu alte persoane neidentificate, a confecționat un document oficial fals și anume copia diplomei de studii medii de specialitate a Colegiului de Ecologie din mun. Chișinău, pe specializarea Silvicultură și grădini publice, calificarea Agronom, ulterior utilizînd această copie pentru a se angaja în funcția de șef al Ocolului Silvic Căinari al ÎS „Tighina”. Totodată, în original o astfel de diplomă nu a fost identificată și nimeni nu a văzut-o niciodată.

Astfel, se conturează întrebarea dacă o fotocopie, nelegalizată și neavizată, poate constitui sau nu „document oficial fals care acordă drepturi sau eliberează de obligații” sau dacă poate să apară în calitate de obiect material (produs) al infracțiunii prevăzute la art. 361 din Codul penal.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14.

În conformitate cu art. 1 alin.(3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept. O condiție esențială a existenței unui stat de drept este proclamarea și aplicarea cu strictețe a principiului legalității – principiu general al supremației și respectării necondiționate a dreptului, garantat de art. 1 din Convenția CEDO în coroborare cu preambulul Constituției.

Art. 22 din Constituției, în concordanță cu art. 7 din Convenția Europeană, consacră principiul legalității incriminării și pedepsei penale.

În Hotărârea nr. 22 din 27 iunie 2017, la pct. 54, Curtea Constituțională a stabilit că: “Pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care anterior nu constituiau infracțiuni, principiul legalității incriminării prevede și cerința conform căreia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului prin analogie”.

La fel, Curtea Constituțională a menționat în hotărârea sa nr. 21 din 22 iulie 2016, la pct. 70: că „/.../ în materie penală “nullum crimen sine lege” și “nulla poena sine lege”, stabilite ca valori constituționale în art. 22 din Constituție, impun că doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretare extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de aplicare poate genera interpretări abuzive.”

Sintagma “documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” nu întrunește condițiile de calitate a legii, mai exact, condițiile clarității și previzibilității. Aceste lipsuri s-ar datora faptului că legea nu stabilește ce semnifică noțiunea de „document oficial fals, care acordă drepturi sau eliberează de obligații”. Semnificația acesteia ar putea fi stabilită, în practică, printr-o interpretare extensivă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa a statuat că: „noțiunea de ”lege”, prevăzută de art. 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea” (*cauza Del Rio Prada v. Spania, cererea nr. 42750-09, hotărâre din 21.10.2013, §91*).

Art. 3 din Codul penal, prevede „(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă

conformitate cu legea penală. (2) **Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise.**”

Art. 7 din Codul penal, prevede „1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii”.

La fel și Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – CtEDO) a atenționat în repetate rânduri asupra faptului că este necesar ca, în procesul legislativ și jurisdicțional, legea să fie supusă controlului sub aspectul clarității și previzibilității (*cauzele Holomiov versus Moldova1, Boicenco versus Moldova ș.a.*). Astfel, CtEDO a atras atenția asupra necesității de a examina „dacă însăși legislația internă este în conformitate cu Convenția, inclusiv cu principiile generale prevăzute sau sugerate de aceasta”. În acest sens CtEDO a stabilit că restrîngerile aplicate de lege trebuie „să fie clar definite și ca însăși legea să fie previzibilă atunci cînd este aplicată, încît ea să corespundă standardului de „legalitate” stabilit de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un standard care cere ca legea respectivă să fie suficient de exactă, încît să permită unei persoane – în caz de necesitate, cu o consultare adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă, ținînd cont de circumstanțe, consecințele pe care o anumită faptă le poate avea”.

Concluziile CtEDO raportate la prezenta cauză induc ideea că normele contestate nu sunt suficient de precise și previzibile pentru a permite persoanelor să cunoască consecințele faptei sale. În baza acestei constatări, conchidem că normele contestate nu corespund standardului de legalitate, stabilit de Convenția Europeană.

Atragem atenția că în practică se întîlnesc neconcordanțe la condamnarea în baza art. 361 din Codul penal, în cazul în care în calitate de „document oficial fals” este prezentată o copie al pretinsului document falsificat. Cauzele penale sunt soluționate diferit de către instanțele judecătorești fapt care generează o practică neuniformă și o incertitudine.

Astfel, prin Sentința Judecătoriei Drochia din 23 iunie 2015, dosar nr. 26-1-620-27032015, cet. Cozac Natalia a fost condamnată în baza art. 361 alin. (2) lit. d) din Codul penal. În circumstanțele cauzei a fost expus faptul că inculpata a prezentat angajatorului copia diplomei pretinsă falsificată, avînd scopul de a se angaja și a primi un salariu mai mare. Instanța a constatat că vina inculpatei în comiterea confecționării, deținerii, folosirii documentelor oficiale false, care acordă anumite drepturi, iar drept probă în Sentința de condamnare este menționată copia diplomei de licență, ci nu însăși diploma în original.

Un caz contradictoriu a fost atestat prin Sentința Judecătorei Căușeni din 17 decembrie 2012, dosar nr. 18-1-365-17022012, când cet. Pașcan Valentina a fost achitată de la comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin.(2) lit. c) din Codul penal, care la fel a fost acuzată de faptul că a prezentat la angajare o copie a diplomei de studii, din motiv că nu s-a constatat existența faptei. Sentința menținută și în baza Deciziei Plenului Curții Supreme de Justiție (nr. 1ra-1026/13 din 17 decembrie 2019).

Astfel, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție s-a expus că „instanța de fond în mod întemeiat a concluzionat că obiectul material al infracțiunii incriminate inculpatei Pașcan Valentina, încadrate juridic de către organul de urmărire penală în baza art. 361 alin. (2) lit.c) – folosirea documentelor oficiale false care acordă drepturi, constituie entitatea materială a documentului, care în speță lipsește, or partea acuzării nu a prezentat în ședința de judecată originalul diplomei care se pretinde a fi falsă”. Colegiul penal lărgit al CSJ a menționat că în cazul dat se atestă “lipsa obiectului material și anume – lipsa diplomei de studii în original, care nu a fost prezentată de acuzare în cadrul ședinței de judecată”. Prin urmare Colegiul penal a constatat că “nu există temeiuri de a pune la îndoială legalitatea și veridicitatea soluției de achitare a inculpatei Pașcan V. de instanța de fond și de apel”.

Drept rezultat a celor relatate, constatăm că practica judiciară este neuniformă, iar interpretarea diferențiată a sintagmei „documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” din art. 361 alin. (1) din Codul penal, duce la încălcarea principiilor legalității, echității și egalității.

În Decizia Curții Constituționale nr. 161 din 10.12.2018, în coroborare cu Decizia nr. 165 din 20.12.2018, Curtea reiterează că formularea legilor nu poate prezenta o precizie absolută. Sub acest aspect, Curtea Europeană a drepturilor Omului a recunoscut în mod constant faptul că multe legi sunt redactate în termeni generali, iar interpretarea și aplicarea lor fac obiectul practicii judiciare. Multe legi utilizează, prin natura lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. „Așadar, ține de competența instanțelor de judecată să interpreteze și să clarifice semnificația prevederilor contestate”.

Ținând cont de cele menționate, concluzionăm că prevederile legale contestate nu sunt redactate cu suficientă precizie, or, legislatorul nu a delimitat în mod clar care sunt documentele oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, ceea ce contravine articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15.

Reieșind din motivele dezvoltate *supra*, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.lit. a) și g), art. 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale,

solicităm:

- admiterea excepției de neconstituționalitate ridicate de avocatul Eugeniu Glușcenco, în dosarul nr. 1-5/2019, pendinte la Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender;
- declararea drept neconstituționale a sintagmei „documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” din art. 361 alin. (1) din Codul penal.

13

16. VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Circumstanțele similare cu cele din prezenta sesizare au fost examinate de către Curtea Constituțională în Hotărîrea nr. 12 din 14.05.2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 361 alin. (2) lit. c) din Codul penal (confeccionarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor de importanță deosebită false), dosarul nr. 25g/2018.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17. a) cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate;
- b) copia rechizitoriului;
- c) copia diplomei.

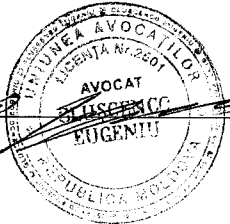
VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Chișinău

Data: 18 APRILIE 2019

E. Blazconi

The stamp is circular and contains the following text: "ORDINUL NAȚIONAL AL AVOCATILOR", "LICENȚĂ Nr. 2507", "AVOCAT", "BLAZCONI", "EUGENIU", and "REPUBLICA MOLDOVA". A horizontal line is drawn across the stamp.

ÎNCHEIERE

22 aprilie 2019

sat. Varnița

Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender, în componența:

Președintele ședinței, judecător Alexandru Bogdan

Grefier Elena Bumbu

Cu participarea:

Procurorului Roman Moraru

Avocatului Eugeniu Glușcenco

Inculpatului Ermurache Nicolai

judicând în ședință de judecată publică, cauza penală de învinuire a lui Ermurache Nicolai, în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal,

CONSTATĂ:

1. În procedura Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender, se află spre examinare cauza penală privind învinuirea lui Ermurache Nicolai, în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal.

2. În ședință de judecată, apărătorul inculpatului - avocatul Eugeniu Glușcenco, a înaintat cerere prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale pentru verificarea corespunderii prevederilor art. 361 alin. (1) Cod penal, și anume a sintagmei "*documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații*", cu prevederile art. 1 alin. (3), art. 22 și art. 23 din Constituția Republicii Moldova, expunând motivele în sesizare.

3. Apărătorul Eugeniu Glușcenco și inculpatul Ermurache Nicolai în ședință de judecată, au susținut cererea și au solicitat admiterea acesteia cu remiterea materialelor în adresa Curții Constituționale, din motiv că dispoziția art. 361 alin. (1) Cod penal, constituie o noțiune generică, care nu poate fi clar definită, astfel vine în contradicție cu art. 1 alin. (3), art. 22 (principiul legalității incriminării și pedepsei penale) și art. 23 (calitatea legii penale) din Constituție.

4. Acuzatorul de stat Roman Moraru, în ședință de judecată a pledat pentru expedierea sesizării în adresa Curții Constituționale.

5. Audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele cauzei penale, verificând solicitarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată concluzionează că cererea urmează a fi admisă din următoarele considerente.

6. Conform prevederilor art. 4 alin. (1) din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

7. Potrivit art. 7 alin. (2) Cod de procedură penală, dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

8. Conform art. 7 alin. (3) și (6) Cod de procedură penală, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

9. Hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

10. Potrivit pct. 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse în articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanță de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

11. Conform pct. 83 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, verificarea constituționalității normelor - contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

12. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82, care la rândul său prevede că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții și anume, dacă obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

13. Potrivit pct. 107 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale, de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor și soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

14. Verificând dacă obiectul excepției de neconstituționalitate intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, dacă

3

excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu, dacă prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și dacă nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, se atestă că până în prezent nu există o hotărâre a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității prevederilor 361 alin. (1) Cod penal, și anume a sintagmei "*documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații*", norma de la art. 361 alin. (1) Cod penal îl vizează pe inculpatul Ermurache Nicolai, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, este o normă a unui act legislativ, iar circumstanțele în speță denotă întrunirea cerinței pct. 3 al paragrafului 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016. Totodată, se reține că sesizarea înaintată de avocatul Eugeniu Glușenco în interesele inculpatului Ermurache Nicolai, întrunește cerințele legale, astfel că prevederile contestate urmează a fi aplicate la examinarea cauzei penale.

Prin urmare, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și verificarea constituționalității prevederilor art. 361 alin. (1) Cod penal, urmează a fi admisă.

15. În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (3) și (6), 342 Cod de procedură penală, Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, instanța de judecată

DISPUNE:

Se admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de avocatul Eugeniu Glușenco în interesele inculpatului Ermurache Nicolai, privind sesizarea Curții Constituționale despre verificarea constituționalității prevederilor art. 361 alin. (1) Cod penal, și anume a sintagmei "*documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații*", sub aspectul corespunderii cu art. 1 alin. (3), art. 22 și art. 23 din Constituția R. Moldova.

Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității prevederilor art. 361 alin. (1) Cod penal, și anume a sintagmei "*documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații*", sub aspectul corespunderii cu art. 1 alin. (3), art. 22 și art. 23 din Constituția R. Moldova.

Se expediază sesizarea avocatului Eugeniu Glușenco privind excepția de neconstituționalitate, prezenta încheiere și copia rechizitoriului în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția R. Moldova.

Se suspendă procesul penal pe cauza penală de învinuire a lui Ermurache Nicolai, în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, până la adoptarea soluției de către Curtea Constituțională.

Încheierea nu este susceptibilă căilor de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Alexandru Bogdan